POLITIET
KRIPOS

VOLDTEKTSSITUASJONEN I NORGE 2019

Kripos
Etterforskningsavdelingen
Seksjon for seksuallovbrudd

Oktober 2020

FORORD

Voldtekt er grov integritetskrenkende kriminalitet med store skadevirkninger for den utsatte. Sakstypen har i en årrekke vært prioritert av politiet og påtalemyndigheten, og kvaliteten i etterforskningen og iretteføringen av disse sakene har fått økt oppmerksomhet.

Kripos har de siste årene fått en sentral rolle i politiets arbeid mot voldtekt. Den årlige utgivelsen av *Voldtektssituasjonen* har vært en viktig del av dette arbeidet og har bidratt til å heve kunnskapen om omstendighetene rundt anmeldte voldtekter i Norge.

Voldtektssituasjonen 2019 utgis i år senere på året enn normalt. Dette skyldes blant annet koronapandemiens påvirkning på kriminalitetsbildet og endrede prioriteringer for politiet. Når rapporten nå likevel utgis i oktober 2020, er det fordi den gir en detaljert beskrivelse av utviklingen innen anmeldte voldtekter i Norge. Rapporten beskriver blant annet tendensen innen de enkelte voldtektskategoriene og gir innsikt i utsatte barns relasjon til de anmeldte gjerningspersonene. Dette er kunnskap som ikke finnes andre steder, og den er derfor et viktig bidrag i det forebyggende arbeidet mot seksuelle overgrep mot barn.

De siste årene har vi sett en markant økning i antall voldtektsanmeldelser. Året 2019 markerer en endring i utviklingen, med en nedgang på 12 % fra 2018. Antall anmeldte voldtekter i 2020 ser ut til å havne på omtrent samme nivå som i 2019. Til tross for nedgangen er det likevel verdt å merke seg at antall anmeldelser der barn under 14 år har vært utsatt for voldtekt, har økt med 17 % fra 2015. Over tid har det altså vært en markant økning i anmeldelsene av de mest alvorlige seksuallovbruddene mot barn. Denne utviklingen krever handling og nødvendig oppmerksomhet fra alle relevante myndigheter.

I *Regjeringens handlingsplan mot voldtekt 2019–2022* blir kunnskap og kompetanse trukket frem som viktige faktorer i det forebyggende arbeidet. Med *Voldtektssituasjonen 2019* fortsetter Kripos å gi sitt bidrag til et bedre kunnskapsgrunnlag, slik at det kan utarbeides nye, målrettede forebyggende tiltak mot voldtekt.

Kripos, oktober 2020

Emil Kofoed
seksjonsleder
Seksjon for seksuallovbrudd

Forord 3

Hovedfunn 5

Sammendrag 6

1 Bakgrunn og kildegrunnlag 7
1.1 Bakgrunn og oppbygning 7
1.2 Kildegrunnlag 7
1.3 Kategorier 8
1.4 Voldtekt av barn under 14 år 9

2 Voldtekter anmeldt i 2019 10
2.1 Antall voldtektsanmeldelser 10
2.2 Voldtektskategorier 12

3 De anmeldte 16
3.1 Kjønn 16
3.2 Alder 16
3.3 Andre seksual- og voldslovbrudd 17
3.4 Personer anmeldt for voldtekt over internett 17
3.5 Statsborgerskap og fødeland 17

4 De fornærmede 19
4.1 Kjønn 19
4.2 Alder 19
4.3 Reviktimisering 19
4.4 Fornærmede i voldtektssaker over internett 20
4.5 Statsborgerskap og fødeland 20

Referanser 21

Vedlegg: Bestemmelser om voldtekt i kapittel 26 i straffeloven 2005 22

Utforming og trykk: Hustrykkeriet, Kripos
Illustrasjoner: www.shutterstock.com

HOVEDFUNN

UTVIKLINGEN I ANTALL VOLDTEKTSANMELDELSER

I 2019 ble det anmeldt 1991 voldtekter, noe som tilsvarer en nedgang på 12 % fra 2018.

18 % av de anmeldte var mindreårige på gjerningstidspunktet. Av de fornærmede i disse sakene var 20 % gutter.

Av de fornærmede er 11 % gutter, hvorav tre av fire var under 14 år på gjerningstidspunktet.

Antall anmeldte voldtekter over internett, 64 mot 173 saker i 2018, er et betydelig lavere tall enn i fjor. De 36 registrerte anmeldte i disse sakene var registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i 1002 seksuallovbruddssaker med til sammen 512 unike fornærmede

ANMELDTE VOLDTEKTER AV PERSONER OVER 14 ÅR

I 2019 ble det anmeldt 1525 voldtekter av personer over 14 år, dvs. 10 % færre enn i 2018. Antallet utgjør imidlertid en økning på 19 % siden 2015.

Nedgangen i anmeldte voldtekter var størst for kategoriene bekjentskapsvoldtekter og festrelaterte voldtekter, men den sistnevnte utgjør også i 2019 den største andelen med 43 %.

I nesten én av fem voldtektsanmeldelser er den anmeldte fornærmedes partner eller ekspartner.

ANMELDTE VOLDTEKTER AV BARN UNDER 14 ÅR

I 2019 ble det anmeldt 466 voldtekter av barn under 14 år. Dette er 22 % færre enn i 2018, men 17 % flere enn i 2015. Nedgangen skyldes i stor grad færre registrerte voldtektsaker over internett.

Majoriteten av de fornærmede i voldtektssaker over internett var 12–13 år på gjerningstidspunktet. Noen få var svært unge, helt nede i 7–8-årsalderen.

I 45 % av voldtektssakene var det en familierelasjon mellom den anmeldte og barnet. I halvparten av disse sakene var den anmeldte far, stefar eller fosterfar.

SAMMENDRAG

I 2019 ble det registrert 6756 seksuallovbrudd i Norge, hvorav 1991 (29 %) var voldtektssaker. Antall anmeldte seksuallovbrudds- og voldtektssaker var henholdsvis 15 og 12 % lavere enn i 2018. Nedgangen skyldes blant annet at det ble anmeldt færre store sakskomplekser som gjaldt seksuallovbrudd over internett, sammenliknet med 2018.

Antall voldtektssaker der fornærmede var *over* 14 år, har gått ned med 10 % sammenliknet med 2018. Reduksjonen ser vi først og fremst i kategoriene bekjentskapsvoldtekter og festrelaterte voldtekter. Disse to sakstypene utgjør likevel til sammen over 60 % av sakene der den fornærmede er over 14 år.

Antall voldtektssaker der fornærmede var *under* 14 år på gjerningstidspunktet, har gått ned med 22 % fra 2018 til 2019. På tross av nedgangen det siste året er antall anmeldte saker i 2019 fremdeles høyere enn i årene før 2018. De siste fem årene har det vært en markant økning i anmeldelser av de mest alvorlige seksuallovbruddene mot barn. Ser vi på det totale antallet saker der den fornærmede var under 14 år, var 45 % av barna i en familierelasjon med den anmeldte. I over halvparten av disse sakene var den anmeldte barnets far, stefar eller fosterfar.

De siste årene har flere personer blitt etterforsket og dømt i sakskomplekser som gjelder voldtekt og andre seksuelle overgrep begått over internett – i noen tilfeller i kombinasjon med kontaktovergrep. I 2019 er det registrert færre voldtektssaker av denne typen enn i 2018, men antall anmeldte er likevel høyere. Anmeldelseshistorikken til de 36 anmeldte viser at det totalt er registrert over 500 fornærmede i sakene til sammen, noe som illustrerer hvordan internett og sosiale medier kan brukes for å oppnå kontakt med et stort antall barn. Noen av barna var helt nede i 7–8-årsalderen og hadde blitt kontaktet på nettspill eller sosiale medier. En tredjedel av de 36 anmeldte var under 18 år.

Minst én av voldtektssakene i 2019 gjelder direkteoverførte bestillingsovergrep. Dette er voldtekter som er begått mot barn i andre land, men som er bestilt, betalt og direkteoverført til en person som har oppholdt seg i Norge. I Norge har flere norske statsborgere blitt dømt for slike overgrep, men opplysninger over tid tilsier at omfanget er langt større enn det straffesakstallene tilsier.

Rapporten viser at de anmeldte for seksuallovbrudd i all hovedsak er gutter og menn. Mange er unge: 18 % av de anmeldte var under 18 år på gjerningstidspunktet. Av de mindreårige er klart flest anmeldt for voldtekt av en jevnaldrende bekjent eller et familiemedlem.

Av de fornærmede er 11 % gutter, hvorav tre av fire var under 14 år på gjerningstidspunktet. Det er store mørketall for seksuelle overgrep både for utsatte gutter og jenter. Forskning har vist at gutter i enda mindre grad enn jenter forteller om seksuelle overgrep.[1]

1 Alaggia, Collin-Vézina og Lateef. 2017.

1 BAKGRUNN OG KILDEGRUNNLAG

1.1 Bakgrunn og oppbygning

I perioden 2011–2018 har Kripos utarbeidet årlige rapporter om omstendighetene rundt voldtektene i Norge det foregående året.[2] *Voldtektssituasjonen 2019* er bygget over samme lest som tidligere års rapporter og er et resultat av Kripos' gjennomgang av anmeldte voldtektssaker gjennom året.

I det følgende presenterer vi kildegrunnlaget for rapporten og definerer de ulike voldtektskategoriene vi bruker. Kapittel 2 omhandler voldtektene som ble anmeldt i 2019, og fordelingen av anmeldelsene i ulike voldtektskategorier. Voldtekt av barn under 14 år behandles isolert. I kapittel 3 og 4 ser vi nærmere på ulike variabler knyttet til de anmeldte og fornærmede.

Rapporten omhandler kun anmeldte voldtekter. Seksuallovbrudd er et kriminalitetsområde med store mørketall; kun et mindretall av det reelle antallet overgrep blir anmeldt.[3] Funnene i rapporten er dermed ikke nødvendigvis representative for overgrep som ikke blir kjent for politiet. Muligheten og tilbøyeligheten til å anmelde påvirkes av flere faktorer, som for eksempel den utsattes alder og kjønn, og relasjonen mellom gjerningsperson og utsatt.[4]

1.2 Kildegrunnlag

Rapporten bygger på informasjon fra politiets elektroniske straffesaksjournal (STRASAK) og Kripos' eget saksutvalg.

STRASAK

Deler av rapporten bygger utelukkende på informasjon fra STRASAK. Fra STRASAK har vi blant annet hentet ut informasjon om antall anmeldte voldtekter og variabler som sier noe om de anmeldte og fornærmede.

Det er anmeldelsestidspunktet, og ikke gjerningstidspunktet, som danner grunnlag for tallmaterialet i rapporten. Dette innebærer at det kun er tallene for anmeldte voldtekter i 2019 som er tatt med i rapporten, uavhengig av tidspunktet for hendelsen. Også voldtekter begått i utlandet og anmeldt i Norge i 2019, er tatt med.

Alle anmeldelser politiet mottar, registreres i STRASAK på den straffesakskoden som politiet på registreringstidspunktet anser som den mest relevante, basert på tilgjengelig informasjon i saken. Etter hvert som saken etterforskes, kan straffesakskoden endres. En voldtektsanmeldelse kan derfor kodes om til en mindre alvorlig straffesakskode på et senere tidspunkt, og omvendt. Tallmaterialet for denne rapporten er 1991 saker kodet som voldtekt per 31.12.2019.

STRASAK er et straffesaksregister og ikke utviklet for statistiske formål. Det innebærer noen begrensninger når man skal redegjøre for utviklingen innen kriminalitetsområdet voldtekt, og for straffesaksbehandlingen av sakene. Et eksempel er at det ikke finnes noen straffesakskode for "kvalifisert seksuell handling"[5]. Dermed er det vanskelig å si noe om i hvilken grad utvidelsen av voldtektsbestemmelsen har påvirket antallet voldtektsanmeldelser. Et annet eksempel er at det til enhver tid vil være en feilmargin knyttet til opplysningene i STRASAK gitt menneskelige feil under registreringen av saker i distriktene.

2 Med unntak av 2016, da Kripos ga ut rapporten *Mindreårige anmeldt for voldtekt i 2016*.

3 Thoresen og Hjemdal. 2014.

4 Alaggia, Collin-Vézina og Lateef. 2017.

5 *Kvalifiserte seksuelle handlinger* er et rettslig begrep som rammer de mest alvorlige seksuelle handlingene, hvor det kan være vanskelig å trekke grensen mellom seksuell handling og omgang. Se Ot.prp. nr.22 (2008–2009), s. 244.

Kripos' saksutvalg (kategoriserte saker)
Kripos' saksutvalg består i årets rapport av 1977 av totalt 1991 saker (99 %), fordelt etter ulike voldtektskategorier.[6] 12 saker kunne ikke kategoriseres på grunn av manglende saksinformasjon, og to saker gjaldt dommer fra utlandet der norske borgere skulle gjennomføre soning i Norge. Voldtektskategoriene sier noe om omstendighetene rundt de anmeldte voldtektene. Kategoriseringen av voldtektene er gjort av Kripos og er basert på opplysninger fra fornærmedes forklaring. Det finnes ikke egne koder i STRASAK for disse kategoriene.

1.3 Kategorier

Voldtektskategoriene i årets rapport er identiske med kategoriene i *Voldtektssituasjonen 2018*. Siden innføringen av straffeloven av 2015 har seksuell omgang[7] og kvalifiserte seksuelle handlinger med barn under 14 år vært å anse som voldtekt. I likhet med fjorårets rapport er sakene som gjelder voldtekt av barn under 14 år, behandlet isolert for lettere å kunne sammenlikne fordelingen av anmeldelser i kategorier med tidligere års rapporter. De eksisterende voldtektskategoriene for fornærmede over 14 år er heller ikke egnet til å beskrive voldtekter av barn under 14 år.

De gjeldende kategoriene i årets rapport kan beskrives som følger:

Festrelatert voldtekt: Skjer typisk i forbindelse med fest eller uteliv. Både den fornærmede og gjerningspersonen er som regel unge, og overgrepene skjer ofte etter at det er etablert en viss kontakt. Et typisk kjennetegn er at begge parter har konsumert betydelige mengder alkohol.

Sårbarhetsvoldtekt: Kjennetegnes ved at den fornærmede ofte lever et liv i ensomhet, og er temmelig isolert fra samfunnet. De befinner seg i en sårbar situasjon, noe som gjør dem spesielt utsatt for gjentatte overgrep. Prostituerte, rusmisbrukere og personer som bor i trygdeboliger eller institusjoner, er spesielt utsatt.

Overfallsvoldtekt: Voldtekter der den fornærmede og gjerningspersonen ikke kjenner hverandre forut for overgrepet, og der handlingen begås uten eller med kortvarig foranledning. Voldtekten skjer oftest på offentlig sted, men kan også skje på et utested, i en leilighetsoppgang eller i en bil. Den fornærmede blir ofte pasifisert ved bruk av vold eller trusler.

Relasjonsvoldtekt: Voldtekter der den fornærmede og gjerningspersonen er eller har vært ektefeller, samboere eller kjærester. Hendelsen kan være enkeltstående, eller parforholdet kan ha vært preget av vold, trusler og seksuelle krenkelser over lengre tid. I tilfeller der en relasjonsvoldtekt skjer i sammenheng med fest, er saken kodet som relasjonsvoldtekt.

Bekjentskapsvoldtekt: Fornærmede og gjerningspersonen har møttes minst én gang og hatt noe kontakt før voldtekten skjer. Dersom en voldtekt mellom bekjente skjer i festsammenheng, kategoriseres saken som festrelatert.

Voldtekt over internett: Voldtekten skjer over internett, uten fysisk kontakt mellom den fornærmede og gjerningspersonen. Voldtekt over internett av personer over 14 år innebærer at gjerningspersonen truer noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv. Voldtekt over internett av barn under 14 år innebærer

6 Per 31.12 2019.

7 *Seksuell omgang* omfatter i all hovedsak samleie, samleielignende forhold, masturbasjon, suging og slikking av kjønnsorganer samt innføring av finger eller fingre i skjede eller rektum. Det kan også under visse omstendigheter foreligge seksuell omgang selv om det ikke føres noen finger inn i skjeden. Det anses også som voldtekt å få barnet til å utføre seksuell omgang med seg selv. Kilde: Matningsdal. 2010. Se også dom fra Norges Høyesterett: HR-2017-968-A av 16. mai 2017 som gjelder grensedragningen mellom seksuell omgang og seksuell handling.

typisk at gjerningspersonen får barnet til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Voldtekt i familien: Voldtekter der fornærmede og gjerningspersonen lever i et familieforhold, men uten å være eller ha vært kjærester, samboere eller ektefeller. Kategorien inkluderer også ikke-biologiske familieforhold.

Voldtekter som ikke faller inn under noen av kategoriene ovenfor, plasseres i kategorien "annet".

1.4 Voldtekt av barn under 14 år

Alle voldtekter der fornærmede var under 14 år på gjerningstidspunktet, har blitt analysert separat, uavhengig av om saken kunne passe i noen av de øvrige kategoriene. I disse sakene har vi kategorisert relasjonen mellom den fornærmede og den anmeldte. Vi har i tillegg undersøkt om voldtektene er begått over internett eller ikke.

2 VOLDTEKTER ANMELDT I 2019

2.1 Antall voldtektsanmeldelser

Endringen i voldtektsbestemmelsen som trådte i kraft 1. oktober 2015, medførte noen nye problemstillinger knyttet til sammenligningen av antallet anmeldelser før og etter endringstidspunktet. Vi sikter her først og fremst til at voldtektsbestemmelsen ble utvidet til både å omfatte handlinger som tidligere ble ansett som seksuell omgang med barn under 14 år, og handlinger som nå omtales som *kvalifisert seksuell handling med barn*.[8]

I det følgende vil vi kommentere utviklingen i det totale antallet voldtektsanmeldelser og anmeldelser som gjelder fornærmede både over og under 14 år.

Figur 1: Voldtektsanmeldelser registrert i STRASAK, fordelt etter straffesakskoder. Tallene i parentes viser fordelingen av saker der fornærmede er henholdsvis over eller under 14 år.

Straffesakskode/år	2015	2016	2017	2018	2019
1401 Voldtekt (§ 192, 1. og 2. ledd)	1013	429	239	217	170
1413 Forsøk på voldtekt (§ 192, jf. § 49)	59	18	5	5	2
1420 Voldtekt (§ 192, 3. ledd)	51	19	11	22	11
1423 Grovt uaktsom voldtekt (§ 192, 4. ledd)	19	7	2	0	2
1451 Voldtekt uten samleie	21	177	191	254	198
1452 Voldtekt til samleie	179	896	1032	1129	1057
1453 Grov voldtekt	3	32	32	24	37
1454 Grov uaktsom voldtekt	1	23	16	12	11
1455 Voldtekt forsøk	21	86	97	92	86
Totalt (Antall saker med fornærmede hhv. over/under 14 år)	1367 (1280/87)	1687 (1600/87)	1625 (1558/67)	1755 (1687/68)	1574 (1525/49)
1460 Voldtekt av barn under 14 år	32	191	257	391	282
1461 Voldtekt til samleie av barn under 14 år	8	46	72	64	92
1462 Grov voldtekt av barn under 14 år		15	10	49	34
1463 Forsøk på voldtekt av barn under 14 år	1	2	4	4	9
	41	**254**	**343**	**508**	**417**
Totalsum	**1408**	**1941**	**1968**	**2263**	**1991**

Rød skrift: Gjerningsdato før lovendring 1. oktober 2015, gjelder både barn og voksne.
Grønn skrift: Gjerningsdato etter lovendring 1. oktober 2015, gjelder fornærmede over 14 år.
Blå skrift: Gjerningsdato etter lovendring 1. oktober 2015, gjelder fornærmede under 14 år.

8 *Kvalifiserte seksuelle handlinger* skal ramme de mest alvorlige handlingene hvor det kan være vanskelig å trekke grensen mellom seksuell handling og omgang. Se Ot.prp.nr.22 (2008–2009), s. 244.

Figur 2: Voldtektsanmeldelser fordelt etter fornærmedes alder, uavhengig av straffesakskode. For å få et fullstendig bilde av utviklingen av saker med de alvorligste overgrepene mot barn under 14 år, må man også inkludere saker kodet som seksuell omgang (se avsnitt 2.1.3).

	2015	2016	2017	2018	2019
Voldtekt av barn under 14 år	128	341	410	576	466
Voldtekt av person over 14 år	1280	1600	1558	1687	1525

Figur 3: Antall anmeldelser av seksuell omgang med barn eller voldtekt av barn under 14 år i STRASAK i perioden 2014–2019. Raden "Voldtekt av barn under 14 år" er hentet fra figur 2 og omfatter alle voldtekter av barn under 14 år uavhengig av straffesakskode.

	2015	2016	2017	2018	2019
Seksuell omgang med barn under 14 år	358	308	307	290	194
Seksuell omgang med barn under 10 år	169	153	146	111	106
Voldtekt av barn under 14 år	128	341	410	576	466
Totalt	**655**	**802**	**863**	**977**	**766**

2.1.1 Totalt antall voldtektsanmeldelser

Figur 1 viser utviklingen i det totale antallet voldtektsanmeldelser. I 2019 ble det anmeldt 1991 voldtekter, noe som er en nedgang på 12 % fra 2018. Antallet i 2018 ligger på samme nivå som i 2016 og 2017.

I 2019 ble det totalt anmeldt 6756 seksuallovbrudd, en nedgang på 20 % fra 2018. Reduksjonen i antall voldtekter og seksuallovbrudd fra 2018 er i stor grad et resultat av at det i 2018 ble anmeldt flere store sakskomplekser som gjaldt seksuallovbrudd over internett. Voldtektsanmeldelser utgjør 29 % av det totale antallet seksuallovbrudd.

2.1.2 Fornærmede over 14 år

I 2019 ble det anmeldt 1525 voldtekter av personer over 14 år, 10 % færre enn i 2018. Antallet utgjør imidlertid en økning på 19 % siden 2015.

2.1.3 Fornærmede under 14 år

I 2019 ble det anmeldt 466 voldtekter av barn under 14 år. For å synliggjøre utviklingen i de alvorligste overgrepene mot barn over tid må vi ta hensyn til både saker som etter gammel straffelov gjelder seksuell omgang, og saker som etter ny straffelov gjelder voldtekt. Grunnen er at lovbruddene som tidligere var å regne som seksuell omgang, anses som voldtekt etter innføringen av den nye straffeloven i 2015. Det er med andre ord snakk om identiske handlinger som rammes av forskjellige straffebud, avhengig av gjerningsdatoen.

Figur 3 viser en nedgang fra 977 til 766 anmeldelser av seksuell omgang / voldtekt fra 2018 til 2019 (22 %). Endringen fra 2015 til 2019 (fra 655 til 766 anmeldelser) utgjør likevel en økning på 17 %. Det har over tid vært en markant økning i anmeldelser av de mest alvorlige seksuallovbruddene mot barn.

2.1.4 Utviklingen i anmeldelser de siste 5 årene – oppsummering

På grunn av endringene i voldtektsbestemmelsen er det ikke mulig å gi en enkel presentasjon av utviklingen i voldtektsanmeldelser de siste årene. Det fremgår imidlertid tydelig av figurene over at tross nedgangen i

antall voldtektsanmeldelser i 2019, er hovedtrenden en betydelig økning de siste fem årene.

Økningen i antall anmeldte voldtekter frem til 2019 er sannsynligvis et resultat av flere faktorer. For det første har det blitt større åpenhet og bevissthet rundt det å anmelde seksuelle overgrep til politiet. Dette gjelder også overgrep som har funnet sted tilbake i tid. For det andre har politiet de senere årene tydeligere kommunisert betydningen av å anmelde, og voldtekt har vært blant Riksadvokatens priorterte sakstyper i flere år. For det tredje har det vært en betydelig økning i overgrep over internett, særlig saker som gjelder barn under 14 år.

En viktig årsak til nedgangen i antall registrerte voldtektssaker i 2019 er at politiet har avdekket færre sakskomplekser der én person er anmeldt for voldtekter av et stort antall fornærmede over internett. Slike saker avdekkes ofte ved av politiet på ulike måter mottar informasjon om at gjerningspersoner har oppsøkt overgrepsmateriale eller kommuniserer seksuelt med barn eller med andre gjerningspersoner. Ved hjelp av elektroniske spor kan politiet finne andre gjerningspersoner eller avdekke at det skjuler seg store sakskomplekser bak det som i utgangspunktet fremsto som én enkel sak. Antallet voldtekter over internett et gitt år kan dermed påvirkes betydelig av et enkelt sakskompleks som involverer kun én eller to gjerningspersoner det året, og politiets kapasitet til selv å avdekke saker som ikke anmeldes av en fornærmet.

I 2019 er det også en nedgang i kontaktovergrepssaker, og da hovedsakelig i kategoriene bekjentskapsvoldtekt og festrelatert voldtekt. Det er mulig at dette skyldes en reell nedgang i antall voldtekter, hvor også politiets holdnings- og informasjonskampanjer de siste årene kan ha bidratt til nedgangen. En annen årsak kan imidlertid også være at økt oppmerksomhet rundt politiets lange saksbehandlingstid og hyppige henleggelser har påvirket anmeldelsestilbøyeligheten i disse kategoriene. I *Statsadvokatenes kvalitetsundersøkelse 2020* ble lang saksbehandlingstid for voldtektssaker trukket frem som et område med forbedringspotensial i politidistriktene.[9]

2.2 Voldtektskategorier

Det ble anmeldt 1991 voldtekter i 2019. Kripos' saksutvalg inkluderer 1977 (99 %) av disse og omfatter voldtekter av personer både over og under 14 år. I utvalget var antall saker med fornærmede over og under 14 år henholdsvis 1514 og 463.

2.2.1 Voldtekter av personer over 14 år

Figur 4 og 5 viser fordelingen av kategoriserte voldtektsanmeldelser der fornærmede er over 14 år, i perioden 2014–2019.[10] Årene 2018 og 2019 er de første hvor Kripos har kodet tilnærmet alle anmeldte voldtektssaker. De foregående årene manglet om lag 20 % av sakene.[11] Dette medfører at en sammenlikning av *antall* saker i de ulike kategoriene bare er mulig mellom årene 2018 og 2019. *Fordelingen* av saker i de ulike kategoriene lar seg imidlertid sammenlikne, og denne er i stor grad uendret i årene 2017–2019.

Når det gjelder voldtekt over internett, er det kun registrert 6 slike saker med en fornærmet over 14 år. Denne formen for voldtekt rammer hovedsakelig fornærmede under 14 år og vil bli omtalt under 2.2.2.

Festrelaterte voldtekter

I 2019 ble det anmeldt 655 festrelaterte voldtekter, mot 707 i 2018. Dette utgjør 43 % av alle voldtekter av personer over 14 år. Andelen festrelaterte voldtekter har holdt seg relativt stabil (38–48 %) siden Kripos' første voldtektsrapport i 2011. Voldtekt i forbindelse med fest er fortsatt et betydelig problem. Ved festrelaterte

9 Riksadvokatens skriftserie 1/2020.

10 Kripos utarbeidet ikke noen rapport for 2016.

11 Dette skyldtes primært at Kripos ikke kategoriserte anmeldelser som ble omkodet fra et annet seksuallovbrudd til voldtekt i løpet av året.

Figur 4: Kategoriserte voldtektsanmeldelser der fornærmede var over 14 år i perioden 2014–2019 i antall og prosent.

Kategori/år	2014		2015		2017		2018		2019	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
Festrelatert voldtekt	399	47,50 %	422	39,0 %	580	44,1 %	707	42,3 %	655	43,3 %
Overfallsvoldtekt	93	11,10 %	97	9,0 %	69	5,3 %	82	4,9 %	73	4,8 %
Relasjonsvoldtekt	139	16,50 %	198	18,3 %	194	14,8 %	290	17,3 %	289	19,1 %
Sårbarhetsvoldtekt	84	10 %	144	13,3 %	73	5,6 %	79	4,7 %	100	6,6 %
Bekjentskapsvoldtekt					275	20,9 %	389	23,3 %	308	20,3 %
Voldtekt i familien (forn. over 14 år)					17	1,3 %	22	1,3 %	16	1,1 %
Voldtekt over internett					6	0,5 %	1	0,1 %	6	0,4 %
Annet	125	14,90 %	220	20,4 %	100	7,6 %	103	6,2 %	67	4,4 %
Totalt	**840**	**100 %**	**1081**	**100 %**	**1314**	**100 %**	**1673**	**100 %**	**1514**	**100 %**

voldtekter er den fornærmede ofte for beruset til å motsette seg handlingen. I mange av sakene er både den anmeldte og den fornærmede unge, ofte i alderen 16–22 år.

Bekjentskapsvoldtekter
Denne kategorien omfatter mange typer relasjoner, fra perifere bekjentskaper til langvarige vennskap. I noen saker ser vi at den anmeldte og den fornærmede kom i kontakt med hverandre via sosiale medier. Kategorien omfatter mange av sakene som i tidligere års rapporter ble kategorisert som "annet". Sammen med festvoldtekter utgjør reduksjonen i bekjentskapsvoldtekter den største nedgangen i antall saker fra 2018 til 2019.

Relasjonsvoldtekter
Antall relasjonsvoldtekter i 2019 er det samme som i 2018. Av nær én av fem voldtekter der fornærmede er over 14 år, er den anmeldte fornærmedes partner eller ekspartner. Vold og voldtekt i parforhold er trolig et kriminalitetsområde med store mørketall, blant annet fordi mange frykter konsekvensene av å politianmelde en partner eller tidligere partner.

Figur 5: Kategoriserte voldtektsanmeldelser der fornærmede var over 14 år i perioden 2014–2019 i antall og prosent. (n=1514)

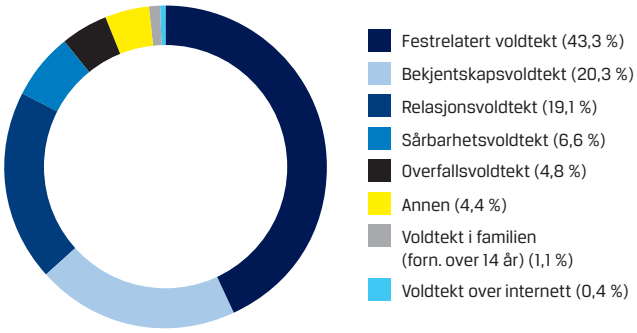

Sårbarhetsvoldtekter
Andelen anmeldte sårbarhetsvoldtekter i 2019 er 6,6 %. Den lave andelen i årene etter lovendringen i 2015 skyldes sannsynligvis at noen av voldtektene som tidligere ble kategorisert som sårbarhetsvoldtekter, nå kategoriseres som "voldtekt i familien".

Overfallsvoldtekter
Andelen overfallsvoldtekter utgjør omtrent 5 % av de kategoriserte sakene. Det er grunn til å tro at anmeldelsestilbøyeligheten i denne typen saker er høyere

enn for voldtekter med en forutgående relasjon mellom gjerningsperson og fornærmet, men også her ser man i enkelte tilfeller at den fornærmede vegrer seg for å anmelde, og at det derfor kan ta lang tid mellom voldtekten og anmeldelsen til politiet. Selv om anmeldelsestilbøyeligheten trolig er høyere ved overfallsvoldtekter, må man derfor regne med mørketall også i denne kategorien.

I 23 av de 73 anmeldelsene kategorisert som overfallsvoldtekter er det registrert en mistenkt/siktet/domfelt. I de øvrige sakene er gjerningspersonen ukjent.

Voldtekt i familien (fornærmede over 14 år)
Kategorien "voldtekter i familieforhold av personer over 14 år" ble introdusert etter lovendringen i 2015. Kategorien utgjør kun 1,1 %, men må sees i sammenheng med kategorien "relasjonsvoldtekt", som også kan skje i familieforhold, og med kapitlet om voldtekter av barn under 14 år. Der fremkommer det at 45 % av de fornærmede *under* 14 år har blitt utsatt for voldtekt av en person de var i familie med.

Voldtekt over internett
Kun seks av de anmeldte voldtektene av personer over 14 år ble begått over internett. Dette står i kontrast til saker om barn under 14 år, der 58 anmeldelser gjelder voldtekt begått over internett.[12]

12 Se punkt 3.4 for en nærmere redegjørelse for disse sakene.

Kategorien "annet"
Av voldtektssakene ble 4 % kategorisert som "annet". En tredjedel av dem gjaldt voldtekt ved første fysiske møte etter kontaktetablering på sosiale medier eller internett. Noen av disse sakene bærer preg av planmessighet fra gjerningspersonens side, ved at han opptrer truende eller voldelig med en gang han møter fornærmede, typisk på en av partenes bopel.

2.2.2 Voldtekter av barn under 14 år

Av de 1977 sakene i Kripos' saksutvalg gjaldt 463 voldtekt av barn under 14 år. I disse sakene har vi særlig sett nærmere på relasjonen mellom den anmeldte og fornærmede. Figur 6 viser fordelingen av relasjonstyper, mens figur 7 spesifiserer relasjonene som omfattes av typen "familierelasjon".

Bekjentskapsrelasjon
Figur 6 viser at barnet hadde en eller annen form for relasjon til den anmeldte i de aller fleste sakene. I bekjentskapsrelasjoner skiller vi mellom saker hvor den anmeldte kjente barnet selv, og saker hvor han/hun kjente noen i barnets familie. I en tredjedel av sakene var den anmeldte en bekjent av barnet. (Begrepet *bekjent* favner her bredt, ved at det også kan omfatte kjæresterelasjoner.) I 7 % av sakene var imidlertid den anmeldte en bekjent av barnets familie, ofte en venn av foreldrene eller andre familiemedlemmer.

Ukjent for barnet eller for politiet

Andelen saker med relasjonstypene "ukjent for barnet og barnets familie" og "ikke identifisert av politiet" lå i 2019 på et liknende nivå som i 2017. I 2018 ble det anmeldt svært mange saker som gjaldt voldtekt over internett, og da var andelen av de nevnte relasjonstypene betydelig større. Dette skyldes at gjerningspersonen i disse sakene typisk er ukjent for barnet og familien før kontaktetableringen med barnet på nett, og i noen tilfeller kan identifisering av gjerningspersonen være tidkrevende for politiet.[13] I tillegg forekommer en del saker med kontaktovergrep der det ikke fremkommer en navngitt mistenkt i anmeldelsen. Dette kan for eksempel være saker der barnet var svært ungt, eller hadde funksjonsnedsettelser, slik at det ikke kunne formidle klart hvem som begikk overgrepet.

Familierelasjon

Figur 6 viser at i 45 % av sakene i 2019 var det en familierelasjon mellom anmeldte og fornærmede. Figur 7 viser denne relasjonen på et mer detaljert nivå. I 51 % av disse sakene var den anmeldte fornærmedes far (81 saker), stefar (21 saker) eller fosterfar (5 saker).

Figur 6. Voldtektssaker der fornærmede er under 14 år, fordelt etter relasjonstype (n=463).

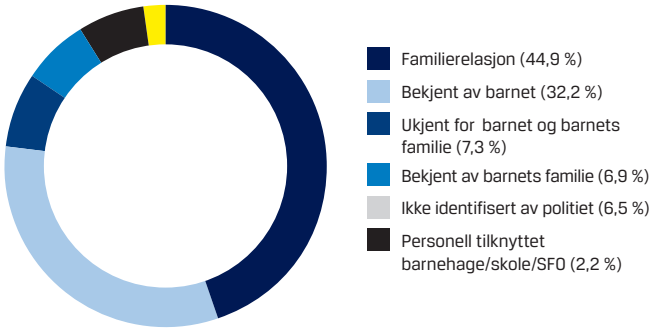

Figur 7. Voldtektssaker der fornærmede er under 14 år, og i familierelasjon med den anmeldte, fordelt etter relasjonstype (n=208)

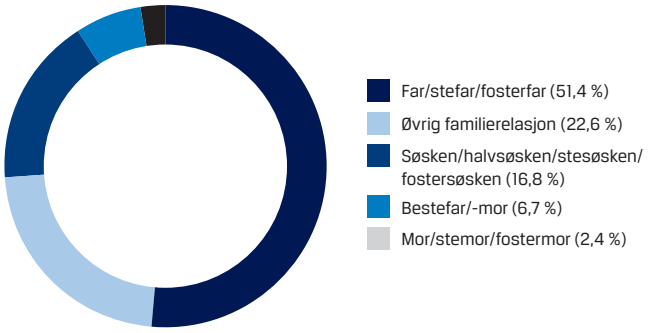

13 Kripos koder informasjon fra sakene tidlig i etterforskningen.

3 DE ANMELDTE

Av de 1991 voldtektsanmeldelsene i 2019 er det registrert 1695 unike anmeldte, hvorav 112 av dem er anmeldt for flere voldtekter dette året. I 272 av de 1991 anmeldelsene (14 %) er det ikke registrert noen gjerningsperson.

3.1 Kjønn

Av de 1695 unike anmeldte i 2019 var 1660 (98 %) menn/gutter og 35 (2 %) kvinner/jenter. I sakene med kvinnelige anmeldte gjaldt de fleste sakene voldtekt av barn under 14 år og festrelatert voldtekt. Forskning på kvinner som begår seksuelle overgrep, indikerer at disse ofte begår det seksuelle overgrepet sammen med en mann.[14] I 15 av de 35 sakene med en kvinnelig anmeldt var det også registrert en mannlig anmeldt, og i to saker var det to kvinnelige anmeldte.[15]

3.2 Alder

Figur 8 viser aldersfordelingen på de som ble anmeldt for voldtekt i 2019. I en stor andel av sakene ser vi at den anmeldte var mellom 15 og 25 år på gjerningstidspunktet.

297 unike anmeldte var under 18 år (18 %) på gjerningstidspunktet. Av disse var 191 fortsatt under 18 år i 2019. Kun én av de mindreårige anmeldte var en jente. Blant de mindreårige anmeldte var klart flest anmeldt for voldtekt av en jevnaldrende bekjent. 46 saker gjaldt voldtekt i familieforhold, og i disse sakene var det mest vanlig at den mistenkte var broren til den fornærmede. Det var 313 unike fornærmede i sakene der de anmeldte var mindreårige, hvorav 251 jenter (80 %) og 62 gutter (20 %).

Figur 8: Antall anmeldte i voldtektssaker i 2019 fordelt etter alder.[15] (N=1695).

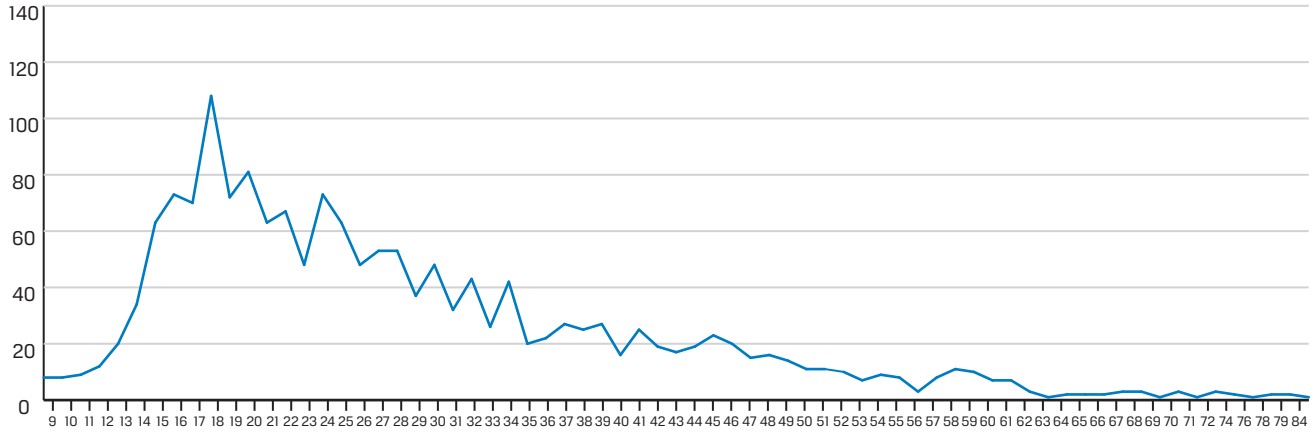

14 Se Cortoni og Gannon. 2016. *Female sexual offenders: An overview.*

15 I tilfeller der samme person er anmeldt i mer enn én sak, er kun saken der vedkommende er yngst på gjerningstidspunktet, tatt med.

3.3 Andre seksual- og voldslovbrudd

506 (30 %) av de anmeldte hadde aldri vært anmeldt til politiet tidligere, mens 70 % var registrert som mistenkt, siktet eller domfelt fra før. Hele 620 (37 %) var anmeldt for vold per 31.12.2019. 457 (27 %) var anmeldt i en annen seksuallovbruddssak enn voldtektssaken i 2019. [16] Andelene er identiske med fjorårets rapport.

3.4 Personer anmeldt for voldtekt over internett

Det er anmeldt 64 voldtekter over internett. Antallet er betydelig lavere enn i 2018 (173 saker). Antallet reflekterer imidlertid ikke det totale antallet anmeldte seksuallovbrudd over nettet, da svært mange av overgrepene rammes av andre straffebud i seksuallovbruddskapittelet i straffeloven. Kun de mest alvorlige overgrepene registreres som voldtekt.

Til sammen er det registrert 36 anmeldte i disse sakene, alle menn i alderen 14–54 år på gjerningstidspunktet.[17] Anmeldelseshistorikken til de 36 anmeldte viser at de har blitt registrert som mistenkt, siktet eller domfelt i 1002 seksuallovbruddssaker med til sammen 512 unike fornærmede.[18] To av gjerningspersonene sto imidlertid bak hele 673 av disse sakene. 13 av de anmeldte var registrert med mer enn 10 saker hver.

12 av de 36 anmeldte var under 18 år på gjerningstidspunktet. Disse 12 var registrert som henholdsvis mistenkt, siktet eller domfelt i til sammen 83 seksuallovbruddssaker, mot totalt 65 unike fornærmede. Den yngste av de mindreårige anmeldte var 11 år gammel ved det første gjerningstidspunktet i en seksuallovbruddssak.

Samlet sett viser funnene at noen av gjerningspersonene som begår voldtekt over internett, rammer svært mange fornærmede.

Internettsakene med mange fornærmede i 2019 involverte primært gjerningspersoner som forledet og i visse tilfeller truet barn til å sende filmer der de utfører seksuelle handlinger med seg selv. De siste årene har flere personer blitt etterforsket og dømt i sakskomplekser med voldtekter og andre seksuelle overgrep begått over internett, i noen tilfeller i kombinasjon med kontaktovergrep.

Direkteoverførte bestillingsovergrep

Minst én av de registrerte voldtektssakene i 2019 gjelder direkteoverførte bestillingsovergrep. Dette er voldtekter begått mot barn i andre land, men som er bestilt og betalt og deretter direkteoverført til en person som har oppholdt seg i Norge. I Norge har flere norske statsborgere blitt dømt for slike overgrep, men opplysninger over tid tilsier at omfanget er langt større enn det straffesakstallene tilsier.[19,20]

3.5 Statsborgerskap og fødeland

I figur 9 og 10 er den anmeldtes statsborgerskap og fødeland kategorisert etter kontinent.[21] 81 % av de anmeldte er norske statsborgere, og 71 % er født i

16 Dette innebærer ikke nødvendigvis at hen er anmeldt for å ha begått flere adskilte overgrep. Ett og samme overgrep kan for eksempel kodes som både incest og voldtekt.

17 I 4 av de 64 voldtektsssakene er det ikke registrert noen gjerningsperson. Dette kan skyldes at etterforskningen ennå ikke har identifisert gjerningspersonen.

18 STRASAK per 25. april 2018.

19 I 2020 har to personer i Norge blitt dømt til henholdsvis 16 og 19 års forvaring for bestilling av slike overgrep. Se 19-134901AST-GULA/AVD2 og 19043211 AST-GULA/AVD2.

20 Kripos. 2019. *Seksuell utnyttelse av barn over internett.*

21 Statsborgerskap og fødeland med en svært liten andel anmeldte er samlet i kategorien "annet". Tyrkia er kategorisert som Asia. Amerika innbefatter Nord,- Sør- og Mellom-Amerika.

Norge. Fordelingen etter statsborgerskap og fødeland er tilnærmet uendret sammenliknet med 2017 og 2018.

I figur 10 ser vi at 22 % av de anmeldte er født utenfor Europa. Dette kan tyde på en overrepresentasjon i forhold til befolkningen for øvrig. I vurderingen av en mulig overrepresentasjon må man imidlertid ta hensyn til at det blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er en større andel unge enn i befolkningen for øvrig. Uavhengig av befolkningsgruppe er unge menn den gruppen som begår mest kriminalitet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) ga i 2017 ut rapporten *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*.[22] I rapporten sammenliknes kriminalitet begått av personer fra tre befolkningsgrupper: innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre og befolkningen for øvrig. Da SSB så nærmere på seksuallovbrudd spesielt, fant de at forskjellene mellom befolkningsgruppene var mindre enn for de fleste andre typer lovbrudd. Når man tok hensyn til alder og kjønn, var det en liten overrepresentasjon av innvandrere sammenliknet med den øvrige befolkningen, og ingen forskjell mellom norskfødte med innvandrerforeldre og den øvrige befolkningen.

SSBs datagrunnlag skiller seg fra Kripos' utvalg blant annet ved at det baserer seg på statusen *antatt gjerningsperson for et oppklart lovbrudd etter endt politietterforskning*, men før en eventuell domstolsbehandling. Kripos' materiale omhandler mistenkte og siktede på et tidlig stadium i etterforskningen av en sak. I tillegg omfatter Kripos' materiale også personer som ikke er bosatt i Norge, for eksempel tilreisende som anmeldes for voldtekt begått i Norge. SSBs materiale omfatter kun personer bosatt i Norge med norsk fødselsnummer.[23]

22 Andersen, Holtsmark og Mohn. 2017.

23 Kripos' materiale inkluderer dessuten et fåtall saker begått i utlandet og anmeldt i Norge, hvorav 11 saker hadde en registrert anmeldt som ikke var født i Norge.

Figur 9: Anmeldte fordelt etter statsborgerskap. N=1695.

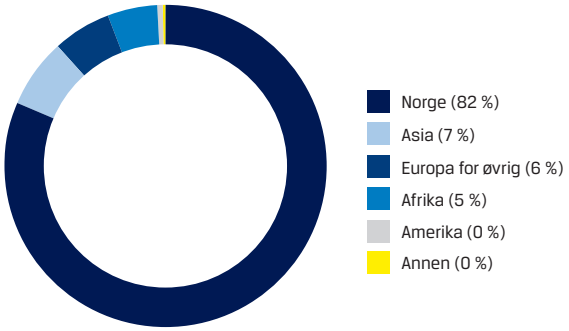

Figur 10: Anmeldte fordelt etter fødeland. N=1695.

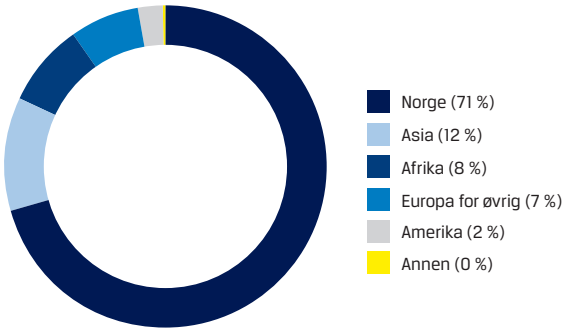

4 DE FORNÆRMEDE

Figur 11: Fornærmede i voldtektssaker i 2019 fordelt etter alder (N=1942).

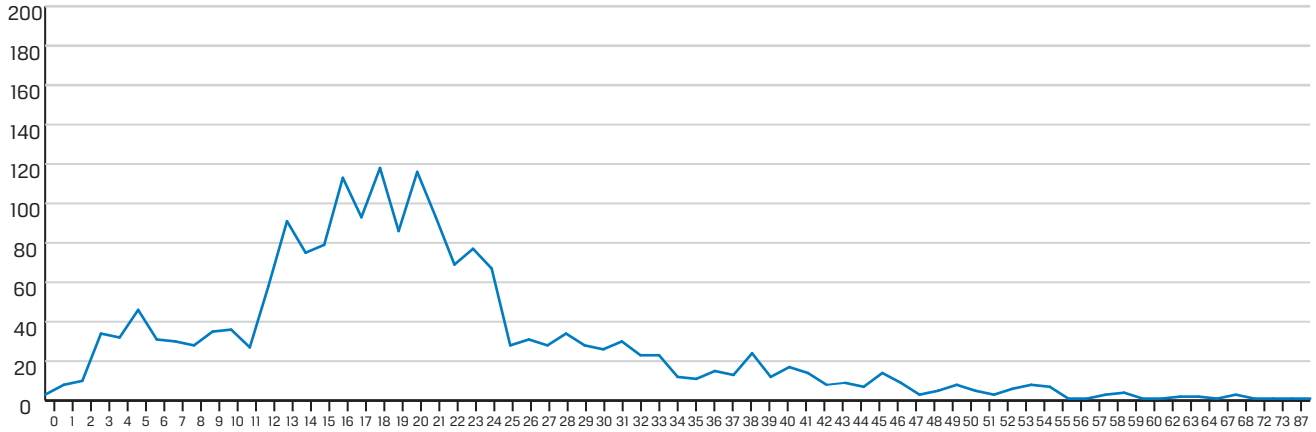

I voldtektsanmeldelsene i 2019 er det registrert 2027 fornærmede, hvorav 1942 unike.

4.1 Kjønn

Av de 1942 fornærmede var 89 % (1735) jenter/kvinner og 11 % (207) gutter/menn.

Av fornærmede gutter/menn var 74% (153) mindreårige på gjerningstidspunktet. 68 % (140) var under 14 år.

Det er store mørketall for seksuelle overgrep både for utsatte gutter og jenter. Forskning har vist at gutter i enda mindre grad enn jenter forteller om slike overgrep.[24]

4.2 Alder

Figur 11 viser aldersfordelingen på de fornærmede.[25] I en stor del av sakene var den fornærmede mellom 10 og 25 år gammel. Hva gjelder sakene der de fornærmede er aller yngst, er det ofte usikkert når overgrepene startet.

4.3 Reviktimisering

Av de 1942 fornærmede i voldtektsanmeldelsene i 2019 er 66 registrert i mer enn én av sakene, mens 10 av dem er registrert i mer enn to. 60 saker inneholder mer enn én fornærmet. Funn i norsk og internasjonal forskning tilsier at volds- og overgrepsutsatte barn har en risiko for å bli utsatt for nye overgrep, såkalt reviktimisering.[26]

24 Alaggia, Collin-Vézina og Lateef. 2017.

25 Aldersfordelingen er basert på unike personer. I de tilfellene der en person er fornærmet i flere saker, er saken med lavest alder på gjerningstidspunktet beholdt. Det finnes flere feilkilder i registreringen av fornærmedes alder. Det forekommer feilkodinger, og i en del saker er det usikkert når overgrepene startet. Særlig gjelder dette sakene med de aller yngste fornærmede.

26 Thoresen og Hjemdal.2014. *Vold og voldtekt i Norge*.

4.4 Fornærmede i voldtektssaker over internett

I de 64 sakene hvor voldtekten har blitt begått over internett, er det registrert 49 unike fornærmede. I 15 av sakene er det ikke registrert noen fornærmet, noe som kan skyldes at man under etterforskningen av en sak, har funnet bilder eller videomateriale av et barn som ikke har blitt identifisert. I de 64 sakene var 14 % av de fornærmede gutter, mens 76 % var jenter. Kun 7 av de fornærmede guttene/mennene i sakene som ble anmeldt i 2019, hadde blitt utsatt for voldtekt over internett, mot 127 i 2018.

Majoriteten av de fornærmede i denne sakstypen var 12–13 år på gjerningstidspunktet, men denne formen for overgrep rammer imidlertid også yngre barn. I materialet finner vi fornærmede helt ned i 7–8-årsalderen som blir kontaktet på nettspill eller sosiale medier og overtalt til å gjøre handlinger med seg selv som tilsvarer seksuell omgang.

4.5 Statsborgerskap og fødeland

Figur 12 og 13 viser fornærmedes fødeland og statsborgerskap, fordelt etter kontinent.[27] Figurene viser at 90 % av de fornærmede hadde norsk statsborgerskap, mens 86 % av dem var født i Norge. Fordelingen av statsborgerskap og fødeland er tilnærmet uendret fra 2018.

Figur 12: Fornærmede fordelt etter statsborgerskap. N=1942.

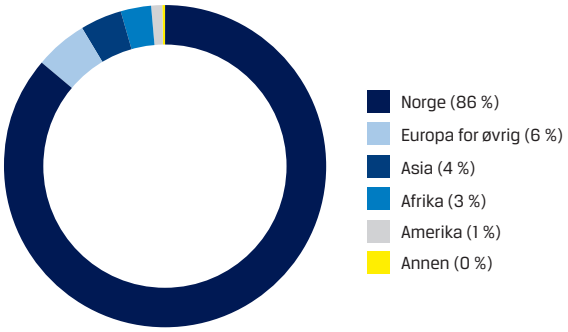

Figur 13: Fornærmede fordelt etter fødeland. N=1942.

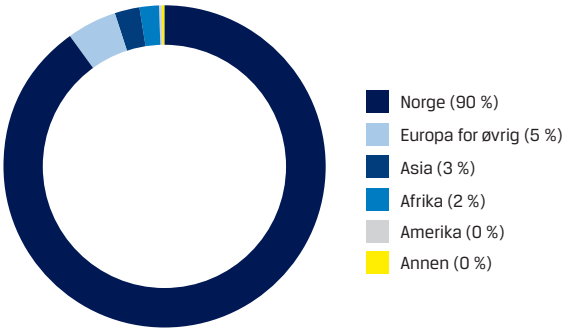

27 Amerika inkluderer både Nord, Sør- og Mellom-Amerika.

REFERANSER

Alaggia, Collin-Vézina og Lateef, R. 2017. Facilitators and barriers to child sexual abuse (CSA) disclosures: A research update (2000–2016). *Trauma, Violence & Abuse, 20* (2), 260–283.

Andersen, Holtsmark og Mohn. 2017. *Kriminalitet blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. En analyse av registerdata for perioden 1992–2015*.

Cortoni og Gannon. 2016. Female sexual offenders: An overview. I Phenix og Hoberman. (Red.), *Sexual offending* (213–224). New York: Springer.

Justis- og beredskapsdepartementet. *Handlingsplan mot voldtekt 2019-2022*.

Kripos. 2019. *Voldtektssituasjonen 2018*.

Kripos. 2019. *Seksuell utnyttelse av barn og unge over internett*.

Matningsdal. 2017. *Norsk spesiell strafferett*.

Riksadvokaten. *2020*. Riksadvokatens skriftserie 1/2020. *Statsadvokatenes kvalitetsundersøkelse 2020*.

Seto og Lalumiere. 2010. *What is so special about male adolescent sexual offending? A review and test of explanations through meta-analysis*. Psychological Bulletin,136,526–575.

Thoresen og Hjemdal. 2014. *Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomstsstudie av vold i et livsløpsperspektiv*. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, Oslo. Rapport 1/2014.

VEDLEGG: BESTEMMELSER OM VOLDTEKT I KAPITTEL 26 I STRAFFELOVEN 2005

§ 291. Voldtekt
Med fengsel inntil 10 år straffes den som

a. *skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende adferd,*
b. *har seksuell omgang med noen som er bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen, eller*
c. *ved vold eller truende adferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.*

§ 292. Minstestraff for voldtekt til samleie mv.
Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 291 omfattet:

a. *innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,*
b. *innføring av penis i fornærmedes munn,*
c. *innføring av gjenstand i skjede- eller endetarmsåpning, eller*
d. *dersom lovbryteren har fremkalt en tilstand som nevnt i § 291 bokstav b for å oppnå seksuell omgang.*

§ 293 Grov voldtekt
Grov voldtekt straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i §§ 291, 204 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov skal det særlig legges vekt på om

a. *den er begått av flere i fellesskap,*
b. *den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte, eller*
c. *den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbar sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.*

§ 294 Grovt uaktsom voldtekt
Grovt uaktsom voldtekt straffes med fengsel inntil 6 år. Foreligger omstendigheter som nevnt i § 293, er straffen fengsel inntil 10 år.

§ 299 Voldtekt av barn under 14 år
Med fengsel inntil 10 år straffes den som

a. *har seksuell omgang med barn under 14 år,*
b. *får et barn under 14 år til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv, eller*
c. *foretar kvalifisert seksuell handling med barn under 14 år.*

§ 300 Minstestraff for voldtekt til samleie av barn under 14 år
Straffen er fengsel fra 3 inntil 15 år dersom voldtekten som nevnt i § 299 omfattet:

a. *innføring av penis i skjede- eller endetarmsåpning,*
b. *innføring av penis i fornærmedes munn,*
c. *innføring av gjenstander i skjede- eller endetarmsåpning, eller*
d. *innføring av penis inn i og mellom de store og små kjønnslepper.*

§ 301 Grov voldtekt av barn under 14 år
Grov voldtekt av barn under 14 år straffes med fengsel inntil 21 år. Det samme gjelder dersom den skyldige tidligere er straffet for handlinger som nevnt i § 291, 294 eller 299.

Ved avgjørelsen av om voldtekten er grov, skal det særlig legges vekt på

a. *om den er begått av flere i fellesskap,*
b. *om den er begått på en særlig smertefull eller særlig krenkende måte,*
c. *den fornærmedes alder på handlingstidspunktet,*
d. *om det har skjedd gjentatte overgrep, eller*
e. *om den fornærmede som følge av handlingen dør eller får betydelig skade på kropp eller helse. Seksuelt overførbar sykdom regnes alltid som betydelig skade på kropp eller helse etter denne paragrafen.*

POLITIET
KRIPOS

KRIPOS
Telefon 23 20 80 00, Desken 23 20 88 88
Postboks 2094 Vika, 0125 Oslo
E-post: kripos@politiet.no
Internett: www.politiet.no/kripos